

GENEL DEĞERLENDİRME

Küresel finansal kriz, kapsamı ve etkisi bakımından daha önce tecrübe edilmemiş bir boyuta ulaşmıştır. Küresel krizin başlangıcında, sorunların kaynağında bulunan finansal ve reel sektörü destekleyici bir rolü olan kamu kesimi, krizin bu aşamasında ana risk unsuru olmuş ve “ülke riski” kavramı ön plana çıkmıştır. Avrupa Birliğine üye bazı ülkelerin mali yapılarındaki sorunlara yönelik olarak sağlanan kamu destekleri ve alınan politika tedbirleri piyasalarda oluşan olumsuz algıyı değiştirememiştir. Geçtiğimiz Rapor döneminden bu yana sorun yaşayan ülkelerin mali yapılarındaki bozulma daha da derinleşmiştir.

Artan ülke riskine bağlı olarak özellikle riskli ülke tahvillerindeki aşırı değer kayıpları, portföylerinde bulundukları kamu kağıtları dolayısıyla ülke bankacılık sektörlerini de etkilemeye başlamıştır. Finansal piyasaların içiçe geçmiş yapısına bağlı olarak Avrupa geneline yayılan sorunlarla birlikte, küresel risk iştahı önemli ölçüde azalmıştır. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke merkez bankası “geleneksel olmayan” para politikaları uygulamaya yönelmiştir. Bankaların para piyasaları yoluyla fon sağlama imkânlarının büyük ölçüde azalmasına bağlı olarak, merkez bankaları bankaların borçlanma maliyetlerini düşürebilmek ve likidite sıkıntılarını giderebilmek amacıyla fon sağlamaya yönelik tedbirler almıştır. Ayrıca, bankacılık sektörünün sermaye yapısının güçlendirilmesine yönelik olarak alınan yapısal tedbirler, halihazırda riske karşı duyarlı olan bankaların kredi arzını olumsuz etkilemiş ve bilançolarını küçültmeleri yönünde bir baskı oluşturmuştur.

Öte yandan, krizin etkilerini azaltmak amacıyla otoritelerce alınan tedbirlerin, kapsam ve büyüklük olarak yeterli olmadığına ilişkin endişeler nedeniyle riskli ülkelere yönelik oluşan güvensizlik algısı diğer ülkelere de yayılmaya başlamıştır. Önümüzdeki dönemde belirsizlik ortamının devam edeceği öngörülmekte olup, sorunların küresel finansal sistem üzerindeki etkilerinin artması önemli bir risk unsurudur. Dolayısıyla, temel bulaşma kanallarının tespit edilerek yakından takip edilmesi, ilgili otoritelerce politika araçlarının makro riskleri azaltmaya yönelik endişeler de göz önüne alınarak etkin ve koordineli olarak uygulanması önem arz etmektedir.

Gelişmiş ülkelerin büyüme performanslarında görülen kötüleşme, gelişmekte olan ülkelere finansman, beklenti ve ticaret kanalları ile yansımaktadır. Gelişmiş ülkelerin kamu borçlarındaki ve para miktarlarındaki aşırı artış, gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarındaki oynaklığı da artırmaktadır. Dolayısıyla, önceki Rapor döneminde altı çizilen gelişmekte olan ülke ekonomilerinde para politikasının dengeleyici yönde kullanılabilmesi önem taşımaktadır.

Ülkemizde ise 2011 yılının ilk yarısında sermaye girişinin devam etmesi, sağlam makroekonomik temeller ve uygun piyasa koşulları sonucunda yüksek bir büyüme performansı yakalanmıştır. Kredi büyümesini sınırlamaya yönelik alınan tedbirler paralelinde, yılın ikinci çeyreğinden itibaren büyüme hızında yavaşlama gözlenmiş ve iç ve dış talep arasında dengelenme başlamıştır. Küresel ekonomiye dair belirsizliklerdeki artışa ve risk iştahındaki bozulmaya paralel olarak yılın üçüncü çeyreğinde diğer gelişmekte olan ülkelere olduğu gibi ülkemizden sermaye çıkışları yaşanmış, söz konusu ülkelere kıyasla oynaklığı sınırlı olmakla birlikte Türk lirası değer kaybetmiştir. Bunun yanı sıra, yurt içi talepteki yavaşlamanın da etkisiyle ithalat son dönemde zayıflamaya devam etmiş, ihracat sınırlı bir artış

göstermiş, bu durum cari açığı hızlı artış eğiliminin kontrol altına alınmasına katkıda bulunmuştur. Öte yandan, cari açığın finansmanında uzun vadeli borçlanmaların payının artış göstermesi finansman kalitesini artırmıştır.

Kredi artışı yılın üçüncü çeyreğinden itibaren hız kesmiş olup, makul seviyelere inmiştir. Cari açığı iyileşmenin kalıcı olabilmesi için kredilerin makul seviyelerde büyümeye devam etmesi önem arz etmektedir. Özellikle tüketici kredilerinde görülen yavaşlamanın önümüzdeki dönemde ülkemizde özel tasarruf eğiliminin artmasını sağlayarak cari açığı iyileşmenin hızlanmasına katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

Alınan tedbirler neticesinde hanehalkı yükümlülüklerinin artış hızı 2011 yılı içerisinde kademeli olarak yavaşlamaktadır. Tüketici kredilerinin taşıdığı kur ve faiz riski ise oldukça sınırlıdır. Firma borçluluğundaki artış devam etmekte olup, firmaların maruz oldukları riskin farkında olmaları ve riskleri etkin olarak yönetmeleri finansal istikrar açısından önem arz etmektedir. İktisadi faaliyetteki güçlü seyre bağlı olarak artan vergi gelirleri ve kontrol altında tutulan kamu harcamaları sonucunda bütçe dengesindeki ve kamu borç stoku göstergelerindeki iyileşme sürmektedir.

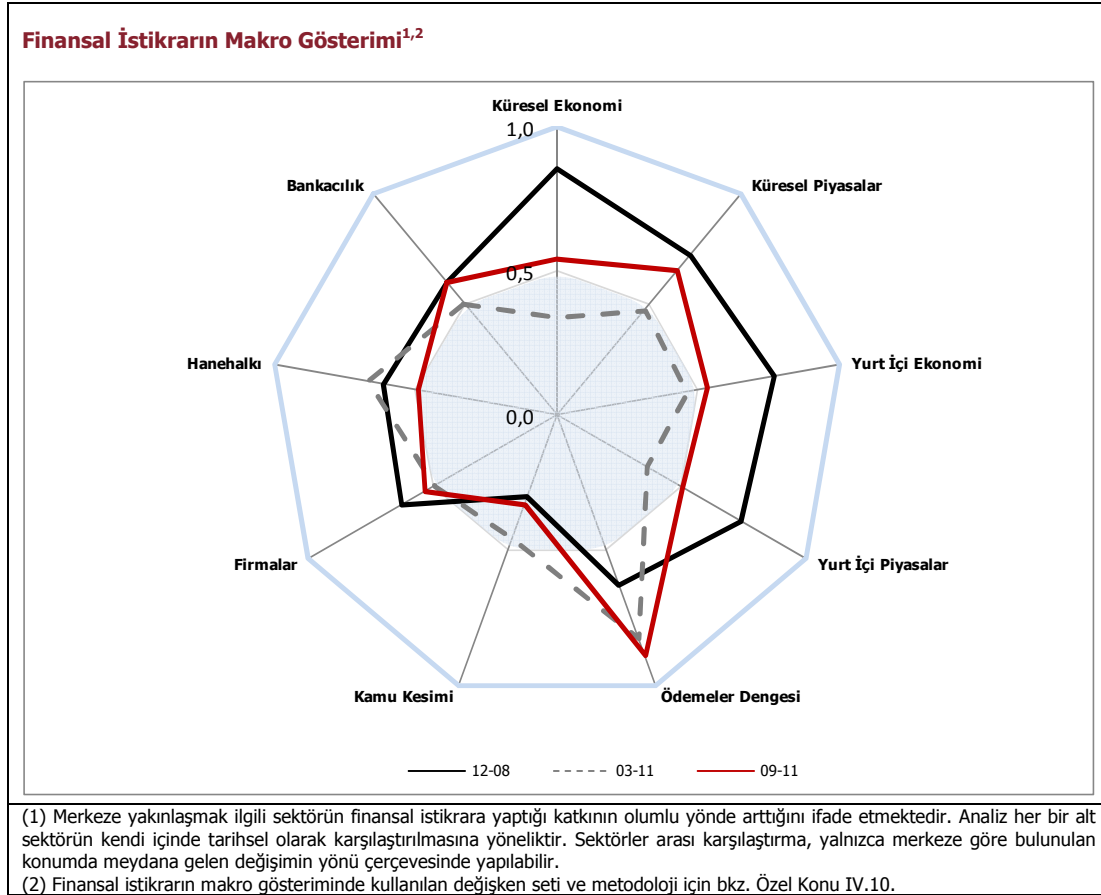
Öte yandan, döviz kurundaki artış ve yönetilen/yönlendirilen fiyat ayarlamaları enflasyon göstergelerini olumsuz etkilemiştir. Bankamız döviz piyasasındaki dalgalanmalar ile küresel ekonomideki gelişmelerin yurt içi iktisadi faaliyet üzerindeki olumsuz etkilerinin sınırlandırılması ve enflasyon beklentilerinin yükselmesinin önüne geçilmesi amacıyla bir dizi önlem almıştır. Ayrıca, 26 Ekim 2011 tarihinde Türk lirasının değerini önemli ölçüde güçlendirecek fiyat istikrarı, faiz politikası, döviz rezerv politikası, zorunlu karşılık politikası ve finansal istikrardan oluşan beş maddelik bir eylem planı kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Kredilerin artış hızının finansal istikrar açısından makul seviyelere çekilebilmesi için otoritelerce alınan tedbirlerin etkisiyle bankalar artan likidite ihtiyaçlarını öncelikle repo işlemlerinden, yurt dışı borçlanmalardan ve menkul kıymet satışından karşılamıştır. Ancak, bankacılık sisteminin temel fonlama kaynağı olarak mevduat ağırlığını sürdürmektedir. Bankaların likidite oranları da yasal oranların üzerinde seyretmeye devam etmektedir. Bankamızca tanınan döviz depo piyasasında borçlanma limitleri, döviz ve altın cinsinden tesis edilen zorunlu karşılıklarla birlikte dikkate alındığında, bankalarımızın önümüzdeki yıl boyunca yurt dışı yükümlülüklerini karşılama konusunda bir sorun yaşamayacakları düşünülmektedir.

Son dönemde net faiz mârjının daralması ve faiz dışı giderlerin artması sonucu bankacılık sektörü kârlılığının gerilemesine rağmen, karlılık performans göstergeleri diğer ülkelerle karşılaştırıldığında sağlıklı yapısını korumaktadır. Öte yandan, esas olarak kredilerdeki artışa bağlı olarak gerileme gözlenmesine karşın, sektörün sermaye yeterlilik rasyosu asgari ve hedef rasyoların üzerinde seyretmektedir. Sermaye kalitesinin uluslararası standartlarda öngörülen seviyelerin üzerinde olması, sektörün sermaye yapısının sağlamlığına işaret etmektedir. Ayrıca, bankacılık sektörünün aktif kalitesi güçlü seyirini korumaktadır.

Finansal istikrarın belirleyici unsurlarının toplu halde gösteriminden de izlenebileceği üzere, genel olarak küresel piyasalarda yaşanan olumsuz gelişmelere bağlı olarak, hanehalkı ve kamu kesimi

dışında kalan alanlarda 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla geçen Rapor dönemine göre özellikle küresel risklilik düzeyinde artış olduğu görülmektedir.

Önümüzdeki dönemde, küresel ekonomiye dair olumsuz gelişmeler tüm dünya ülkeleri için olduğu gibi ülkemiz açısından da önemli bir risk unsuru olarak ortaya çıkmaktadır. Bankamız gerek sağlıklı bilanço yapısı gerek güçlü politika araçları sayesinde, küresel olumsuzlukların ülkemiz ekonomisi üzerindeki etkisini en aza indirecek esnekliğe sahip bulunmaktadır.

Bankamız küresel likidite koşullarının daha da kötüleşmesi durumunda yurt içi piyasaya ihtiyacı olan likiditenin, zamanında kontrollü ve etkili bir şekilde sağlanabilmesi için gerekli politika tedbirlerini almaya devam edecektir. Bu çerçevede, gerçekleştirilmekte olan günlük döviz satım ihalelerinin öngörülebilirliğini artırmak amacıyla takip eden iki iş günü içerisinde ihaleler yoluyla satılması planlanan toplam döviz miktarının üst sınırı günlük olarak kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Ayrıca, Orta Vadeli Program'da öngörülen mali çerçevenin uygulanması ve cari açığa kalıcı bir çözüm sağlanması amacıyla ülkemizde tasarruf oranlarını artırıcı ve enerjide dışa bağımlılığı azaltıcı yapısal reformların gerçekleştirilmesi de büyük önem arz etmektedir.